

van deze handelszaak doet hieraan geen afbreuk(128). Omgekeerd verandert het karakter van eigen goed niet omdat de mede-echtgenoot actief heeft meegewerkt in de zaak. Het Hof van Beroep te Brussel oordeelde in die zin met betrekking tot een apotheek die als een eigen goed van de man (niet-apotheker) in het huwelijkscontract was beschreven maar die werd uitgebaat door de vrouw die als enige het vereiste diploma had(129).

160. In welke mate blijft een handelszaak een eigen goed van de echtgenoot wanneer deze handelszaak tijdens het huwelijk grondige wijzigingen ondergaat(130)? In dit verband werd het Hof van Beroep te Gent geconfronteerd met volgende feiten. Vóór het huwelijk had de man een kleinhandel in vlees van gevogelte en wild in eigendom. Kort na het aangaan van het huwelijk wordt deze handelszaak omgevormd in een groothandel in bereidingen van vlees van gevogelte en wild, vis en vlees. Een betwisting rijst omtrent het al dan niet eigen zijn van de handelszaak. De man beweert dat de handelszaak een eigen goed is omdat de groothandel louter een uitbreiding is van de reeds vóór het huwelijk bestaande handelszaak. Volgens het Hof van Beroep te Gent kan echter bezwaarlijk worden voorgehouden dat het om een uitbreiding van een bestaande zaak gaat daar de zaak enerzijds is overgebracht naar een ander adres en anderzijds gericht is op een ander cliënteel. Hieruit besluit het Hof van Beroep dat alle constitutieve elementen van de nieuwe handelsbedrijvigheid ontstaan zijn tijdens het huwelijk zodat het gaat om een nieuwe en dus gemeenschappelijke handelszaak(131). Dit arrest kan bijgetreden worden in de mate dat de partijen tijdens het huwelijk volledig naar een andere activiteit zijn overgeschakeld, namelijk van kleinhandel naar groothandel en het *in casu* niet louter ging om het toevoegen van nieuwe activiteiten aan de oorspronkelijke zaak.

AFDELING III

PASSIEF

Auteur: C. DECLERCK

§ 1. Definitief passief

A. Schulden eigen door hun oorsprong

161. Schulden die dagtekenen van vóór het huwelijk zijn eigen krachtens artikel 1406 B.W.(132).

---

(128) [Rb. Ieper 21 maart 1997](#), *T.W.V.R.* 1997, 107.

(129) [Brussel 6 september 1995](#), *Rev. trim. dr. fam.* 1996, 243.

(130) C. DE WULF, „Problemen rond aandelen die eigen goed zijn of die behoren tot de huwgemeenschap” in A. VERBEKE en F. BOUCKAERT (eds.), *Facetten van ondernemingsrecht: liber amicorum professor Frans Bouckaert*, Leuven, Universitaire Pers Leuven, 2000, 355, nr. 10; H. MICHEL, „L’adjonction de branches nouvelles à un fonds de commerce propre en régime communautaire”, *Rec. gén. enr. not.* 1981, 41.

(131) [Gent 10 december 1998](#), *T. Not.* 2000, 297.

(132) [Gent 27 juni 2002](#), *T. Not.* 2003, 233.

B. Schulden eigen door hun aard

1. *Schulden ontstaan uit een persoonlijke of zakelijke zekerheid door één van de echtgenoten gesteld in een ander belang dan dat van het gemeenschappelijk vermogen (artikel 1407, tweede streepje B.W.)*

162. Een echtgenoot kan zich borg stellen zonder toestemming van zijn echtgenoot. Indien hij dit doet in het belang van een derde (*in casu* hun zoon) en niet in het belang van het gemeenschappelijk vermogen, is de schuld die ontstaat uit deze persoonlijke zekerheid eigen(133).

163. De Beslagrechter te Leuven werd geconfronteerd met volgende situatie(134). Een echtgenote, gehuwd onder het wettelijk stelsel, richt samen met haar dochter en schoonzoon een coöperatieve vennootschap met onbeperkte aansprakelijkheid op waarbij zij zich inschrijft op één aandeel van 25 EUR. Zij doet dit buiten medeweten van haar man. Omdat de vennootschap nalaat een schuld te betalen, worden de drie vennoten solidair veroordeeld tot betaling van deze schuld. Vervolgens legt de schuldeiser bewarend beslag op een onroerend goed dat deel uitmaakt van het gemeenschappelijk vermogen van de echtgenoten. De vraag rijst of de schuld waarvoor bewarend beslag werd gelegd moet gekwalificeerd worden als een gemeenschappelijke schuld dan wel als een eigen schuld in de zin van artikel 1407, tweede streepje B.W., met alle gevolgen vandien. De Rechtbank wijst er eerst en vooral op dat de echtgenote de hoedanigheid van handelaarster heeft verworven door op te treden als medeoprichtster van de vennootschap. Haar leeftijd en het feit dat zij klaarblijkelijk enkel tussenkwam om de oprichting mogelijk te maken doet hieraan geen afbreuk. Beroepsschulden zijn principieel gemeenschappelijk zodat de schuld principieel verhaald kan worden op het gemeenschappelijk vermogen. Volgens de Rechtbank sluit het feit dat de schuld theoretisch werd aangegaan in het kader van de uitoefening van het beroep echter niet uit dat de door de echtgenote in de oprichtingsakte aangegane verbintenis een persoonlijke zekerheid is in de zin van artikel 1407, tweede streepje B.W. De term persoonlijke zekerheidsstelling strekt zich immers ook uit tot hoofdelijke verbintenissen(135). De verbintenis strekt *in casu* enkel tot zekerheid van de schulden van de vennootschap en werd niet gesteld in het belang van het gemeenschappelijk vermogen. De schuld betreft derhalve een eigen schuld in de zin van artikel 1407, tweede streepje B.W.

---

(133) [Bergen 13 december 1996](#), *J.T.* 1997, 410; UNIVERSITÉ DE LIÈGE-FACULTÉ DE DROIT (ed.), *Chronique de droit à l'usage du notariat*, Volume XXX, Brussel, Larcier, 1999, 256, nr. 110.

(134) Rb. Leuven 24 december 1996, *T.B.B.R.* 1997, 213; UNIVERSITÉ DE LIÈGE-FACULTÉ DE DROIT (ed.), *Chronique de droit à l'usage du notariat*, Volume XXX, Brussel, Larcier, 1999, 256, nr. 110.

(135) Zie ook J. GERLO, *Huwelijksvermogensrecht*, II, *Handboek voor familierecht*, Brugge, Die Keure, 2001, 152, nr. 262 en W. PINTENS, B. VAN DER MEERSCH en K. VANWINCKELEN, *Inleiding tot het familiaal vermogensrecht*, Leuven, Universitaire Pers Leuven, 2002, 152, nr. 286.

2. *Schulden ingevolge verboden beroepen of verboden handelingen (artikel 1407, derde streepje B.W.)*

164. Overeenkomstig artikel 1407, derde streepje B.W. zijn de schulden ontstaan uit handelingen die een echtgenoot niet mocht verrichten zonder de medewerking van de andere echtgenoot eigen. Deze handelingen worden opgesomd in art. 215 B.W., art. 1417, tweede lid B.W., art. 1418 B.W. en art. 1419 B.W. Artikel 1418 1° a) B.W. legt de toestemming van beide echtgenoten op voor de vervreemding van voor hypotheek vatbare goederen die behoren tot het gemeenschappelijk vermogen. Het ontbreken van de toestemming van één van de echtgenoten heeft tot gevolg dat de schuld die uit deze verboden handeling ontstaat eigen is (136). Artikel 1418, 2° d) en e) B.W. bepaalt dat de toestemming van beide echtgenoten vereist is om een lening aan te gaan of een kredietovereenkomst te openen, behalve wanneer die handelingen noodzakelijk zijn voor de huishouding of de opvoeding van de kinderen. Indien de toestemming van een echtgenoot ontbreekt en er is niet aangetoond dat de handeling noodzakelijk is voor de huishouding of de opvoeding van de kinderen, is de schuld die ontstaat ingevolge deze verboden handeling eigen (137).

165. Het negatief saldo van een bankrekening moet beschouwd worden als een lening in de zin van artikel 1418, 2° d) B.W. Is de toestemming van de andere echtgenoot niet voorhanden, dan is de schuld eigen op grond van artikel 1407, derde streepje B.W. (138). Omtrent het probleem van het negatief saldo kunnen twee strekkingen in de rechtsleer onderscheiden worden (139). Sommige auteurs gaan er — terecht — van uit dat het debet van een bankrekening moet beschouwd worden als een kredietverlening en bijgevolg onder het toepassingsgebied van artikel 1418, 2° d) B.W. valt (140). Het vonnis van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Charleroi vertolkt deze opvatting (141). Andere auteurs zijn daarentegen van oordeel dat kredietverrichtingen verbonden aan een zichtrekening beschouwd moeten worden als

---

(136) [Antwerpen 28 maart 2000](#), *T.B.B.R.* 2002, 302; UNIVERSITÉ DE LIÈGE-FACULTÉ DE DROIT (ed.), *Chronique de droit à l'usage du notariat*, Volume XXXVIII, Brussel, Larcier, 2003, 132, nr. 35.

(137) Antwerpen 8 februari 1999, *T.B.B.R.* 2000, 123; [Antwerpen 22 september 1998](#), *R.W.* 2001-2002, 348, noot S. MOSSELMANS; UNIVERSITÉ DE LIÈGE-FACULTÉ DE DROIT (ed.), *Chronique de droit à l'usage du notariat*, Volume XXXVIII, Brussel, Larcier, 2003, 132, nr. 35; UNIVERSITÉ DE LIÈGE-FACULTÉ DE DROIT (ed.), *Chronique de droit à l'usage du notariat*, Volume XXXIV, Brussel, Larcier, 2001, 142, nr. 124.

(138) [Rb. Charleroi 14 oktober 1999](#), *J.L.M.B.* 2001, 563.

(139) Zie ook vorig overzicht *T.P.R.* 1996, 292, nr. 180.

(140) F. APS, „Creditcards en huwelijksvermogensrecht”, *R.W.* 1994-1995, 1253, nr. 12; A. DE WILDE, „Kredietverlening aan gehuwden”, in H. CASMAN en M. VAN LOOK (eds.), *Huwelijksvermogensrecht. Topics 2*, Mechelen, Kluwer, 1999, 43, nr. 65; J. GERLO, „Negatief saldo van een bankrekening en huwelijksvermogensrecht”, (noot onder [Rb. Ieper 7 september 1990](#)), *T.B.B.R.* 1992, 246; W. PINTENS, B. VAN DER MEERSCH en K. VANWINCKELEN, *Inleiding tot het familiaal vermogensrecht*, Leuven, Universitaire Pers Leuven, 2002, 82, nr. 122 en 187, nr. 361.

(141) [Rb. Charleroi 14 oktober 1999](#), *J.L.M.B.* 2001, 563.

verrichtingen die inherent zijn aan het beheer van een zichtrekening en bijgevolg uitsluitend onder het toepassingsgebied van artikel 218 B.W. ressorteren(142). Deze laatste opvatting vindt echter geen grondslag in de wet en leidt ertoe dat artikel 218 B.W. zou kunnen gebruikt worden om leningen toe te staan aan een echtgenoot met omzeiling van de bestuursregelingen(143).

3. *Schulden ontstaan uit een strafrechtelijke veroordeling of uit een onrechtmatige daad door één van de echtgenoten begaan (artikel 1407, vierde streepje B.W.)*

166. Eigen zijn schulden ontstaan uit een strafrechtelijke veroordeling of uit een onrechtmatige daad door één van de echtgenoten begaan(144). Onder schuld wordt niet alleen de hoofdsom begrepen, maar ook de interesten op de hoofdsom(145).

167. Artikel 1407, vierde streepje B.W. is niet van toepassing op schulden ontstaan uit een contractuele aansprakelijkheid(146). Volgens de Beslagrechter te Gent betreft dit alleen schulden die voortspruiten uit de niet-nakoming of de gebrekkige nakoming van een contractuele verbintenis en die van bij hun oorsprong een contractuele grondslag hebben(147). Het begrip „schulden ontstaan uit onrechtmatige daad” moet immers geïnterpreteerd worden als „schulden die het gevolg zijn van een onrechtmatige daad” zodat artikel 1407, vierde streepje B.W. ook van toepassing is op schulden die door de afwikkeling van het schadegeval niet meer van buitencontractuele aard zijn op het ogenblik dat de echtgenoot-schuldenaar wordt aangesproken. Derhalve is volgens de Beslagrechter te Gent de schuld van de echtgenoot-dader van een verkeersongeval onder invloed van een epileptische aanval jegens de in regres vorderende aansprakelijkheidsverzekeraar een eigen schuld die het gevolg is van een onrechtmatige daad en is zij niet van contractuele aard.

---

(142) G. BAETEMAN, „Problemen rond de rekeningen van echtgenoten” in W. PINTENS (ed.), *Liber amicorum R. Dillemans. Familierecht en familiaal vermogensrecht*, Antwerpen, Kluwer, 1997, 29, nr. 33; S. MOSSELMANS, „Kan een echtgenoot, zonder instemming van de andere echtgenoot, een zichtrekening openen, indien de bedoelde verrichting gepaard gaat met de aflevering van een kredietkaart”, *Jura Falc.* 2000-2001, 218.

(143) W. PINTENS, B. VAN DER MEERSCH en K. VANWINCKELEN, *Inleiding tot het familiaal vermogensrecht*, Leuven, Universitaire Pers Leuven, 2002, 82, nr. 122 en 187, nr. 361.

(144) Luik 26 september 2001, *T.B.B.R.* 2002, 385; [Bergen 15 september 1998](#), *Rev. trim. dr. fam.* 2000, 291, noot F. TAINMONT; [Pol. Gent 14 november 2002](#), *T.A.V.W.* 2003, 221; [Beslagr. Gent 2 mei 2000](#), *A.J.T.* 2001-2002, 575 en [Beslagr. Turnhout 28 november 1996](#), *T.B.B.R.* 1998, 248.

(145) [Beslagr. Turnhout 28 november 1996](#), *T.B.B.R.* 1998, 248.

(146) [Bergen 15 september 1998](#), *Rev. trim. dr. fam.* 2000, 291, noot F. TAINMONT en [Gent 17 juni 1995](#), *T. Not.* 1995, 557, noot F. BOUCKAERT; UNIVERSITÉ DE LIÈGE-FACULTÉ DE DROIT (ed.), *Chronique de droit à l'usage du notariat*, Volume XXXIV, Brussel, Larcier, 2001, 143, nr. 125.

(147) [Beslagr. Gent 2 mei 2000](#), *A.J.T.* 2001-2002, 575; UNIVERSITÉ DE LIÈGE-FACULTÉ DE DROIT (ed.), *Chronique de droit à l'usage du notariat*, Volume XXXVIII, Brussel, Larcier, 2003, 133, nr. 36.

C. Gemeenschappelijke schulden

1. Schulden aangegaan door beide echtgenoten, gezamenlijk of hoofdelijk (artikel 1408, eerste streepje B.W.)

168. Een schuld door beide echtgenoten aangegaan, gezamenlijk of hoofdelijk, is gemeenschappelijk:

- a) met betrekking tot een gezamenlijk aangegane lening(148);
- b) met betrekking tot een gezamenlijk aangegane huurovereenkomst(149);
- c) met betrekking tot een gezamenlijke borgstelling(150).

2. Schulden aangegaan door een van de echtgenoten ten behoeve van de huishouding en de opvoeding van de kinderen (artikel 1408, tweede streepje B.W.)

169. Ziekenhuiskosten en kosten van geneeskundige verzorging van een echtgenoot worden beschouwd als schulden ten behoeve van de huishouding(151) en vormen aldus een gemeenschappelijke schuld op basis van artikel 1408, tweede streepje B.W. In de rechtspraak rees de vraag of deze schulden nog steeds gemeenschappelijk waren in geval van feitelijke scheiding. Een deel van de rechtspraak oordeelde dat in geval van feitelijke scheiding er geen sprake meer kon zijn van een huishouding zodat deze kosten een eigen schuld vormden van de echtgenoot(152). Zij baseerden zich hiervoor op een a contrario-redenering uit artikel 1408, tweede streepje B.W. maar gingen voorbij aan artikel 1408, *in fine* B.W. Bij arrest van 20 maart 1997 heeft het Hof van Cassatie een einde gesteld aan deze tendens(153). Terecht heeft het Hof beslist dat deze schulden gemeenschappelijk zijn bij toepassing van artikel 1408, *in fine* B.W. Geen enkele wetsbepaling bepaalt immers dat medische kosten eigen zijn in geval van feitelijke scheiding zodat het vermoeden van gemeenschappelijkheid zijn volle uitwerking moet krijgen. Dit vermoeden kan immers enkel weerlegd worden wanneer aangetoond wordt dat de schuld eigen is op grond van een specifieke wetsbepaling. De Vrederechter te Herstal paste deze principes correct toe(154).

---

(148) Gent 27 juni 2002, *T. Not.* 2003, 233; Luik 27 september 2001, *J.T.* 2001, 879; Antwerpen 3 november 1999, *A.J.T.* 2000-2001, 344.

(149) Gent 4 maart 1998, *T. Huur.* 1997-1998, 279; Vred. Messancy 20 december 1996, *Rev. not. b.* 1997, 44.

(150) Bergen 13 december 1996, *J.T.* 1997, 410; Bergen 1 juni 1995, *Act. Dr.* 1996, 342.

(151) Bergen 21 februari 2000, *J.T.* 2001, 390; *Rev. trim. dr. fam.* 2001, 172, noot F. TAINMONT.

(152) Brussel 24 januari 1995, *J.T.* 1995, 384; Rb. Dendermonde 27 februari 1995, *E.J.* 1996, 41, noot F. BUYSENS; zie vorig overzicht *T.P.R.* 1996, 290, nr. 173.

(153) Cass. 20 maart 1997, *Div. Act.* 1997, 120, noot E. DE WILDE D'ESTMAEL; *E.J.* 1997, 130, noot F. BUYSENS; *R.W.* 1997-1998, 913, noot F. APS; UNIVERSITÉ DE LIÈGE-FACULTÉ DE DROIT (ed.), *Chronique de droit à l'usage du notariat*, Volume XXX, Brussel, Larcier, 1999, 253, nr. 107.

(154) Vred. Herstal 13 februari 1998, *Div. Act.* 1999, 95; *Rev. not. b.* 1998, 210; UNIVERSITÉ DE LIÈGE-FACULTÉ DE DROIT (ed.), *Chronique de droit à l'usage du notariat*, Volume XXX, Brussel, Larcier, 1999, 253, nr. 107.

170. De Rechtbank van Eerste Aanleg te Leuven werd geconfronteerd met het volgende. De echtgenote had allerhande koopwaar aangekocht bij de GB-Inno-BM met ongedekte cheques. Eiseres (de winkel) stelt dat het gaat om een gemeenschappelijke en hoofdelijke schuld en verwijst hierbij naar artikel 222 B.W. en artikel 1408, *in fine* B.W. De verweerder (echtgenoot) stelt dat het gaat om een schuld voortspuitend uit een strafrechtelijke veroordeling en derhalve om een eigen schuld. Om de aard van de schuld te bepalen maakt de rechter terecht een onderscheid tussen enerzijds de onrechtmatige daad van de echtgenote bij het uitgeven van ongedekte cheques en anderzijds de onderliggende verbintenis, de aankoop van allerhande koopwaar. Volgens de rechter moet de vordering ten opzichte van de verweerder beoordeeld worden op basis van de onderliggende verbintenis; de oorspronkelijke schuld ging immers niet teniet door de overhandiging van de cheques. Derhalve gaat het om gemeenschappelijke schulden aangegaan ten behoeve van de huishouding(155).

3. Schulden door één van de echtgenoten aangegaan in het belang van het gemeenschappelijk vermogen (artikel 1408, derde streepje B.W.)

171. De inkomstenbelasting vormt een schuld aangegaan door een van de echtgenoten in het belang van het gemeenschappelijk vermogen en is derhalve gemeenschappelijk op grond van artikel 1408, derde streepje B.W.(156). Ook het Hof van Beroep te Luik oordeelt dat de belastingschuld van echtgenoten gehuwd onder het stelsel van gemeenschap van goederen een gemeenschappelijke schuld is, maar haalt hiervoor artikel 1408, *in fine* B.W. als grondslag aan(157). Met betrekking tot een B.T.W.- belasting-schuld, cfr. *infra*. nr. 176.

172. Beroepsschulden zijn gemeenschappelijke schulden omdat ze worden aangegaan met het oog op de verwerving van gemeenschappelijke inkomsten. Een beroepsschuld is slechts eigen wanneer de beroepsuitoefening waarop ze betrekking heeft verboden werd overeenkomstig artikel 216 B.W.(158).

4. Interesten van eigen schulden (artikel 1408, vijfde streepje B.W.)

173. Een concrete toepassing van artikel 1408, vijfde streepje B.W. vinden we terug in een arrest van het Hof van Beroep te Gent(159). Een van de

---

(155) [Rb. Leuven 21 september 1995](#), *T.B.B.R.* 1997, 119.

(156) [Bergen 23 maart 2001](#), *J.L.M.B.* 2002, 1674; [Brussel 14 september 1995](#), *J.T.* 1996, 562, noot M. ELOY; [Rb. Luik 14 februari 1994](#), *Rev. trim. dr. fam.* 1996, 67; [Beslagr. Kortrijk 3 maart 1997](#), *Bull. Bel.* 1999, 1891 en [Rb. Gent 7 september 1995](#), *Bull. Bel.* 1996, 443.

(157) [Luik 26 maart 1997](#), *Bull. Bel.* 1998, 2692.

(158) [Antwerpen 3 november 1999](#), *A.J.T.* 2000-2001, 344.

(159) [Gent 27 juni 2002](#), *T. Not.* 2003, 231.

echtgenoten had een hypothecaire lening aangegaan die dagtekende van vóór het huwelijk (derhalve een eigen schuld krachtens artikel 1406 B.W.). Om deze lening vervroegd te kunnen terugbetalen gaan de echtgenoten tijdens het huwelijk gezamenlijk een lening aan (derhalve een gemeenschappelijke schuld krachtens artikel 1408, eerste streepje B.W.). Daar het gemeenschappelijk vermogen een eigen schuld aflost, ontstaat een recht op vergoeding ten voordele van dit vermogen. Enkel het kapitaal komt in aanmerking voor vergoeding en niet de interesten van de eerste lening. Krachtens artikel 1408, vijfde streepje B.W. zijn de interesten die een bijzaak vormen van de eigen schulden van een der echtgenoten immers gemeenschappelijk. Het Hof van Beroep voegt hieraan toe dat de bijkomende overwegingen van de boedelnotaris en de eerste rechter, als zouden de interesten op de gemeenschappelijke lening het genot van de gezinswoning dekken, niet dienend zijn. Ook de Beslagrechter te Leuven maakte een correcte toepassing van artikel 1408, vijfde streepje B.W.(160).

5. *Onderhoudsschulden jegens bloedverwanten in de rechte lijn van één van de echtgenoten (artikel 1408, zesde streepje B.W.)*

174. In een arrest van 26 juni 2001 heeft het Hof van Beroep te Antwerpen geoordeeld dat onderhoudsschulden ten aanzien van grootouders gemeenschappelijke schulden uitmaken(161). De vraag of onderhoudsuitkeringen jegens ascendenten, andere dan de ouders, een eigen dan wel een gemeenschappelijke schuld uitmaken is betwist in de rechtsleer. Volgens de meeste auteurs is de schuld gemeenschappelijk(162). Vooreerst beroepen zij zich hiervoor op artikel 1408, *in fine* B.W. Vervolgens stellen zij dat deze schuld geen voorhuwelijkse schuld kan zijn in de zin van artikel 1406 B.W. omdat de onderhoudsverplichting niet enkel steunt op bloedverwantschap, maar ook op de actuele behoeften van de onderhoudsgerechtigde en onderhoudsplichtige. Ten slotte zijn zij van oordeel dat toepassing kan worden gemaakt van het adagium *ubi emolumentum, ibi onus*, de lasten die op de inkomsten drukken zijn net als deze inkomsten gemeenschappelijk daar het bedrag van het onderhoudsgeld wordt bepaald in functie van de inkomsten van de schuldenaar. Het Hof van Beroep te Antwerpen sluit zich bij deze opvatting aan, maar laat na dit te motiveren. Andere auteurs opteren terecht voor het

---

(160) *Beslagr. Leuven 20 april 1999, T. Not.* 2003, 612.

(161) *Antwerpen 26 juni 2001, A.J.T.* 2001-2002, 978, noot K. VANWINCKELEN.

(162) E. BEGUIN, „Le passif” in L. RAUCENT en Y.-H. LELEU (eds.), *Les régimes matrimoniaux*, III, *Le régime légal*, Brussel, Larcier, 2001, 184, nr. 818; H. CASMAN, „Het wettelijk stelsel” in H. CASMAN en M. VAN LOOK (eds.), *Huwelijksvermogensrecht. Topics 2*, Antwerpen, Kluwer, 1997, III.6-7; PH. DE PAGE, *Le régime matrimonial*, Brussel, Bruylant, 2003, 107, nr. 110 en J. GERLO, *Handboek voor familierecht*, II, *Huwelijksvermogensrecht*, Brugge, Die Keure, 2001, 157-158, nr. 276.

eigen karakter van deze onderhoudsschulden(163). Hiertoe kunnen voornamelijk volgende argumenten aangehaald worden. Ten eerste beperkt artikel 1408, zesde streepje B.W. zich tot de bloedverwanten in nederdalende lijn zodat op basis van een a contrario-redenering kan gesteld worden dat de onderhoudsuitkeringen ten aanzien van ascendenten een eigen schuld uitmaken. Ten tweede moet artikel 1406 B.W. toegepast worden daar het gaat om schulden die hun grondslag vinden in de bloedband tussen ascendent en descendent. Derhalve kan er geen beroep gedaan worden op artikel 1408, *in fine* B.W. Vanwinckelen wijst erop dat enkel de omvang en niet het bestaan van de onderhoudsverplichting bepaald wordt in functie van de financiële toestand van de onderhoudsgerechtigde en de onderhoudsplichtige. Ten slotte wijzen deze auteurs op het feit dat het adagium niet kan toegepast worden louter omdat het onderhoudsgeld wordt bepaald in functie van de inkomsten. Alle eigen schulden zijn immers verhaalbaar op de inkomsten zonder dat deze daardoor definitief ten laste vallen van het gemeenschappelijk vermogen. Bovendien kan het adagium slechts toepassing vinden voor zover er een correlatie bestaat tussen de samenstelling van het actief en het passief, wat *in casu* ontbreekt.

6. *Schulden waarvan niet bewezen is dat zij aan één der echtgenoten eigen zijn ingevolge enige wetsbepaling (artikel 1408, zevende streepje B.W.)*

175. In geval van feitelijke scheiding maken de medische kosten van een der echtgenoten gemeenschappelijke schulden uit op basis van artikel 1408, *in fine* B.W. (cfr. supra nr. 169)(164).

176. Een B.T.W.- belastingsschuld die betrekking heeft op tijdens het huwelijk verworven inkomsten is een gemeenschappelijke schuld(165). Volgens het Hof van Beroep te Luik steunt ook de inkomstenbelasting als schuld op artikel 1408, *in fine* B.W. en niet op artikel 1408, derde streepje B.W.(166).

---

(163) W. PINTENS, B. VAN DER MEERSCH en K. VANWINCKELEN, *Inleiding tot het familiaal vermogensrecht*, Leuven, Universitaire Pers Leuven, 2002, 158, nr. 303; W. PINTENS en B. VAN DER MEERSCH, „Het passief in het wettelijk stelsel” in W. PINTENS en B. VAN DER MEERSCH (eds.), *De wederzijdse rechten en verplichtingen van echtgenoten en de huwelijksvermogensstelsels. De wet van 14 juli 1976. Een evaluatie*, Antwerpen, Maklu, 1997, 81-82, nr. 157 en K. VANWINCKELEN, „Onderhoudsschulden ten aanzien van ascendenten van één der echtgenoten in een gemeenschapsstelsel: eigen of gemeenschappelijk”, (noot onder Antwerpen 26 juni 2001) *A.J.T.* 2001-2002, 979.

(164) *Cass. 20 maart 1997, Div. Act.* 1997, 120, noot E. DE WILDE D’ESTMAEL; *E.J.* 1997, 130, noot F. BUYSSSENS; *R.W.* 1997-1998, 913, noot F. APS.

(165) *Gent 11 april 1995, E.J.* 1996, 27, noot H. JACOBS.

(166) *Luik 26 maart 1997, Bull. Bel.* 1998, 2692.

§ 2. Voorlopig passief

A. Verhaalbaarheid van de eigen schulden

1. Algemene regel (artikel 1409 B.W.)

177. Een eigen schuld van een der echtgenoten kan in principe slechts verhaald worden op diens eigen vermogen en inkomsten. Zo is de eigen schuld ontstaan uit een persoonlijke zekerheid (vb. borgstelling) aangegaan in een ander belang dan dat van het gemeenschappelijk vermogen enkel verhaalbaar op het eigen vermogen van de schuldenaar (en diens inkomsten)(167).

2. Schulden uit een verboden beroep of handeling (artikel 1411 B.W.)

178. Een echtgenoot ging een lening met niet-huishoudelijk karakter aan en vervalste hierbij de handtekening van de andere echtgenoot. Het vervalsen van de handtekening van de andere echtgenoot kan gelijkgesteld worden met het ontbreken van diens toestemming. De lening werd derhalve aangegaan door één echtgenoot. Zodoende is de schuld eigen op grond van artikel 1407, derde streepje B.W. Er is dan ook geen verhaal mogelijk op het eigen vermogen van de andere echtgenoot, noch op het gemeenschappelijk vermogen tenzij dit laatste er voordeel heeft uit getrokken (artikel 1411 B.W.)(168). Indien de contracterende echtgenoot reeds overleden is, behoort de leningschuld volledig tot diens nalatenschap en is zij exclusief ten laste van de wettige erfgenamen(169).

179. Dezelfde principes werden toegepast in een geval waarbij een echtgenoot zonder toestemming van de andere echtgenoot overging tot het vreemden van een gemeenschappelijk onroerend goed(170).

3. Schulden uit een strafrechtelijke veroordeling of uit een onrechtmatige daad (artikel 1412 B.W.)

180. Artikel 1412, eerste lid B.W. bepaalt dat schulden ontstaan uit een strafrechtelijke veroordeling verhaalbaar zijn op het gemeenschappelijk vermogen wanneer dit vermogen hieruit voordeel heeft gehaald. Maar zelfs indien het gemeenschappelijk vermogen zich niet verrijkt heeft, is beperkt verhaal mogelijk op dit vermogen ten belope van de helft van zijn nettobaten op grond van artikel 1412, tweede lid B.W. Hiertoe is vereist dat het eigen vermogen van de echtgenoot-schuldenaar ontoereikend is. In een arrest van

---

(167) [Bergen 13 december 1996](#), *J.T.* 1997, 410 en [Beslagr. Leuven 24 december 1996](#), *T.B.B.R.* 1997, 213.

(168) [Antwerpen 8 februari 1999](#), *T.B.B.R.* 2000, 183 en [Antwerpen 22 september 1998](#), *R.W.* 2001-2002, 349, noot S. MOSSELMANS.

(169) [Antwerpen 22 september 1998](#), *R.W.* 2001-2002, 349, noot S. MOSSELMANS.

(170) [Antwerpen 28 maart 2000](#), *T.B.B.R.* 2002, 302.

6 november 1995 heeft het Hof van Cassatie bevestigd dat artikel 1412, eerste lid en artikel 1412, tweede lid B.W. onafhankelijk van elkaar beschouwd moeten worden(171). Dit betekent dat de vereiste van voordeel voor het gemeenschappelijk vermogen enkel speelt bij het eerste lid van artikel 1412 B.W., terwijl de vereiste van insolventie enkel speelt bij het tweede lid van artikel 1412 B.W.(172). Het verbroken arrest van het Hof van Beroep te Antwerpen had de voorwaarden van het eerste en tweede lid van artikel 1412 B.W. door elkaar gehaald door te oordelen dat ook voor de toepassing van het tweede lid de schuldeiser het bewijs diende te leveren dat het gemeenschappelijk vermogen baat heeft gehaald uit de strafbare of onrechtmatige daad die de schuld heeft veroorzaakt. In de besproken periode paste de Beslagrechter te Turnhout de principes zoals verwoord in dit cassatiearrest correct toe(173).

181. De schuldeiser moet bewijzen dat aan de voorwaarden van artikel 1412, tweede lid B.W. is voldaan(174). Dit betekent vooreerst dat de schuldeiser dient aan te tonen dat het eigen vermogen van de echtgenoot-schuldenaar ontoereikend is. Op zijn beurt komt het aan de echtgenoot van de schuldenaar toe eigen goederen van de schuldenaar aan te wijzen die toereikend zijn om de vordering van de schuldeiser te voldoen(175). Vervolgens heeft de schuldeiser de verplichting een boedelbeschrijving te vorderen (bij toepassing van art. 1177 Ger.W.) zodat de omvang van de nettobaten van het gemeenschappelijk vermogen kan vastgesteld worden. Het niet-naleven van deze procedure door de schuldeiser heeft tot gevolg dat het beslag geen doorgang kan vinden(176).

B. Verhaalbaarheid van de gemeenschappelijke schulden

1. Volkomen gemeenschappelijke schulden (artikel 1414, eerste lid B.W.)

a. Algemene regel-toepassingen

182. Echtgenoten sloten gezamenlijk een huurovereenkomst af met betrekking tot de gezinswoning. In het kader van voorlopige maatregelen werd aan de man toegelaten afzonderlijk verblijf te houden. De man die verder verblijf houdt in de gezinswoning overlijdt ten gevolge van een brand in die woning. De verzekeraar van de eigenaar vordert de schade aan de woning terug van de erfgenamen. Wanneer echtgenoten een huurovereenkomst sluiten met be-

---

(171) *Cass.* 6 november 1995, *Pas.* 1995, I, 997; *R. Cass.* 1998, 7; *R.W.* 1996-1997, 234.

(172) Zie hierover uitgebreid A. VERBEKE, „Beslag op gemeenschapsgoederen wegens delictuele of quasi-delictuele eigen schuld. Het uitgebreide verhaalsrecht van artikel 1412, lid 2 B.W.”, *R. Cass.* 1998, 1.

(173) *Beslagr. Turnhout* 28 november 1996, *T.B.B.R.* 1998, 248.

(174) *Luik* 26 september 2001, *T.B.B.R.* 2002, 384.

(175) *Beslagr. Gent* 2 mei 2000, *A.J.T.* 2001-2002, 575.

(176) *Ibidem* en *Beslagr. Turnhout* 28 november 1996, *T.B.B.R.* 1998, 248.

trekking tot de gezinswoning zijn alle schulden die voortvloeien uit de huurverplichtingen gemeenschappelijk en blijven die ook gemeenschappelijk ongeacht de al dan niet samenwoning van de echtgenoten. De beschikking waarbij aan een van de echtgenoten werd toegelaten afzonderlijk verblijf te houden geldt slechts *inter partes* en is niet tegenwerpelijk aan de eigenaar-verhuurder. Derhalve is de gemeenschappelijke schuld zowel verhaalbaar op het gemeenschappelijk vermogen als op het eigen vermogen van elk der echtgenoten(177).

183. Wanneer de echtgenoten zich beiden borg stellen is de schuld die hieruit voortvloeit gemeenschappelijk en verhaalbaar op zowel het gemeenschappelijk vermogen als de eigen vermogens van de betrokken echtgenoten(178).

b. Belastingsschulden

184. De personenbelasting op inkomsten verworven tijdens het huwelijk maakt een gemeenschappelijke schuld uit die kan worden verhaald op de drie vermogens (art. 1414, eerste lid B.W. en art. 394 § 1 eerste lid W.I.B. (1992))(179). Overeenkomstig artikel 394 § 1 eerste lid W.I.B. (1992) geldt dit principe van algemene verhaalbaarheid ongeacht het aangenomen huwelijksvermogensstelsel. Het tweede lid van artikel 394 § 1 W.I.B. (1992) formuleert een aantal beperkingen op deze algemene verhaalbaarheid. Voor het Arbitragehof werd de vraag opgeworpen of artikel 394 § 1 W.I.B. de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt in zoverre het een onderscheid invoert tussen echtgenoten gehuwd onder een stelsel van scheiding van goederen die worden aangesproken voor schulden uit inkomstenbelastingen en dezelfde echtgenoten die worden aangesproken voor andere eigen schulden dan inkomstenbelastingen (geen mogelijkheid tot invordering op eigen vermogen). In een arrest van 5 mei 1999 heeft het Arbitragehof geoordeeld dat het verschil in behandeling niet strijdig is met het gelijkheidsbeginsel(180). Volgens het Hof is artikel 394 § 1 W.I.B. (1992) een relevante maatregel ten aanzien van de door de wetgever nagestreefde doelstelling, namelijk de strijd tegen de mogelijkheid van een heimelijke verstandhouding tussen echtgenoten. Bovendien is de maatregel niet onevenredig daar het tweede lid van artikel 394 § 1 W.I.B. (1992) de andere echtgenoot beschermt tegen een invordering op de eigen goederen.

---

(177) [Gent 4 maart 1998](#), *T. Huur*. 1997-1998, 279; zie uitgebreid Y. MERCHIEERS, „Enkele huurrechtelijke problemen doorheen de perikelen van het gezinsleven of waar huurrecht en familierecht elkaar ontmoeten”, in X. (ed.), *Liber amicorum Prof. dr. G. Baeteman*, Antwerpen, Kluwer, 1997, 208, nr. 25 e.v.

(178) [Bergen 13 december 1996](#), *J.T.* 1997, 410; [Bergen 1 juni 1995](#), *Act. Dr.* 1996, 342.

(179) [Luik 26 maart 1997](#), *Bull. Bel.* 1998, 2692; [Luik 18 september 1997](#), *Bull. Bel.* 1999, 1579; [Brussel 14 september 1995](#), *J.T.* 1996, 562; [Beslagr. Kortrijk 3 maart 1997](#), *Bull. Bel.* 1999, 1891; [Rb. Luik 14 februari 1994](#), *Rev. trim. dr. fam.* 1996, 67.

(180) Arbitragehof 5 mei 1999, *B.S.* 11 september 1999, 34169.

185. Derhalve is de inkomstenbelasting in beginsel een volkomen gemeenschappelijke schuld. Het in artikel 1414, tweede lid, nr. 3 B.W. gestelde principe in verband met de verhaalbaarheid van beroepsschulden geldt niet ten aanzien van inkomstenbelastingen. Weyts had de bedenking geformuleerd dat het overgrote deel van de personenbelastingen betrekking heeft op inkomsten uit beroep zodat deze als beroepsschulden zouden kunnen worden beschouwd en bijgevolg als onvolkomen gemeenschappelijke schuld (cfr. infra nrs. 189-191)(181). Bij arrest van 27 mei 1999 gaat het Hof van Cassatie tegen deze opvatting in. Volgens het Hof kan uit de omstandigheid alleen dat de belasting werd geheven op de bedrijfsinkomsten van een der echtgenoten niet afgeleid worden dat die schuld door hem is aangegaan bij de uitoefening van zijn beroep en derhalve evenmin dat die belasting niet kan worden verhaald op het eigen vermogen van de andere echtgenoot(182). Het Hof van Beroep te Bergen oordeelde in dezelfde zin(183).

186. In beginsel (cfr. infra nr. 187 en Wet van 10 augustus 2001) doet het gegeven dat de echtgenoten feitelijk gescheiden leven geen afbreuk aan bovenvermeld principe en dit ondanks het feit dat voor de berekening van de belasting de gehuwden als alleenstaanden worden beschouwd vanaf het jaar dat volgt op het jaar van de feitelijke scheiding(184). Aan het Arbitragehof werd de vraag gesteld of er geen discriminatie bestaat van de feitelijk gescheiden echtgenoten ten aanzien van samenwonende echtgenoten en ongehuwd samenwonenden: enerzijds worden feitelijk gescheiden echtgenoten en samenwonende echtgenoten verschillend behandeld wat betreft de vestiging van de belasting terwijl ze gelijk behandeld worden wat betreft de invordering van de belasting, anderzijds worden feitelijk gescheiden echtgenoten en ongehuwd samenwonenden gelijk behandeld wat betreft de vestiging van de belasting terwijl ze verschillend behandeld worden met betrekking tot de invordering van de belastingen. Het Arbitragehof heeft beide vragen ontkennend beantwoord. Het verschil in behandeling tussen samenwonende gehuwden en feitelijk gescheiden gehuwden op het vlak van de vestiging is verantwoord gelet op de ernstige en duurzame verstoring van de echtelijke relatie. Het feit dat beide categorieën gelijk behandeld worden op het vlak van de invordering vloeit voort uit de door de wetgever nagestreefde doelstelling, namelijk de mogelijkheid vermijden van een heime-

---

(181) L. WEYTS, *Notarieel fiscaal recht. De registratie van notariële akten en hun gevolgen op fiscaal vlak*, Antwerpen, Kluwer, 1995, 65-66, nr. 77; *Contra*: W. PINTENS en B. VAN DER MEERSCH, „Het passief in het wettelijk stelsel” in W. PINTENS en B. VAN DER MEERSCH (eds.), *De wederzijdse rechten en verplichtingen van echtgenoten en de huwelijksvermogensstelsels. De wet van 14 juli 1976. Een evaluatie*, Antwerpen, Kluwer, 1997, 84, nr. 162.

(182) *Cass. 27 mei 1999, Bull. Bel.* 2000, 515; *Div. Act.* 2000, 43; *J.L.M.B.* 2000, 1466; *Rev. not. b.* 1999, 572; *R.W.* 2000-2001, 25.

(183) *Bergen 23 maart 2001, J.L.M.B.* 2002, 1674.

(184) Zie voor een recente uitgebreide bespreking van deze problematiek S. DE RAEDT, „Invordering van inkomstenbelastingen lastens feitelijk gescheiden echtgenoten en ex-echtgenoten” in E. DIRIX en P. TAELEMAN (eds.), *Fiscaal executierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2003, 205-256.

lijke verstandhouding tussen echtgenoten die ook kan aanwezig zijn wanneer zij feitelijk gescheiden zijn. Het verschil in behandeling tussen de feitelijk gescheiden echtgenoten en de ongehuwd samenwonenden op het vlak van de invordering wordt op dezelfde wijze verantwoord(185).

187. Feitelijk gescheiden echtgenoten pogen zich vaak aan de invorderingsmaatregelen te onttrekken door in te roepen dat zij niet aansprakelijk zijn voor aanslagen die uitsluitend op naam van één echtgenoot zijn gevestigd. Uit de onderlinge samenhang van artikel 393 W.I.B. (1992) en artikel 394 W.I.B. (1992) zou kunnen worden afgeleid dat artikel 394 W.I.B. (1992) enkel betrekking heeft op aanslagen gevestigd op naam van beide echtgenoten(186). Sommige rechtspraak deelt deze zienswijze en oordeelt dat aanslagen in de personenbelasting op naam van één van de echtgenoten gevestigd niet op de inkomsten van of het vermogen van de andere echtgenoot kunnen ingevorderd worden(187). Andere rechtspraak deelt de opvatting van de Administratie en oordeelt dan weer dat aanslagen gevestigd tijdens het huwelijk op naam van één echtgenoot niets veranderen aan de aard van de belastingschuld of aan de invorderingsmogelijkheden van de fiscus(188). Bij arrest van 15 september 2000 heeft het Hof van Cassatie de controversale beslecht(189). Volgens het Hof is artikel 295 § 1 W.I.B. (1964) (art. 394 W.I.B. (1992)) ook toepasselijk wanneer de door iedere echtgenoot verschuldigde belasting afzonderlijk op naam van elke echtgenoot wordt vastgesteld. Bovendien heeft het Arbitragehof in een arrest van 21 mei 2003 geoordeeld dat artikel 295 W.I.B. (1964) (art. 394 W.I.B. (1992)) en artikel 75 W.I.B. (1964) (art. 128 W.I.B. (1992)) de Grondwet niet schenden wanneer op grond van deze artikelen de aanslag gevestigd op naam van één (feitelijk gescheiden) echtgenoot een uitvoerbare titel vormt ten aanzien van de andere feitelijk gescheiden echtgenoot(190). Bij Wet van 4 mei

---

(185) Arbitragehof 30 januari 2002, *B.S.* 27 april 2002, 17869; *T.F.R.* 2002, 700, noot J. SPEECKE.

(186) S. DE RAEDT, „Invordering van inkomstenbelastingen lastens feitelijk gescheiden echtgenoten en ex-echtgenoten” in E. DIRIX en P. TAELEMAN (eds.), *Fiscaal executierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2003, 226, nr. 39.

(187) Bergen 23 maart 2001, *J.L.M.B.* 2002, 1674; Luik 30 juni 2000, *J.T.* 2001, 719; Antwerpen 23 mei 2000, *T.F.R.* 2000, 739, noot S. HUYGHE; Gent 2 mei 2000, *T.F.R.* 2000, 736, noot S. HUYGHE; Gent 8 september 1999, *A.F.T.* 2000, 240, noot S. RAVYSE; Gent 4 februari 1997, *R.W.* 1997-1998, 1289; Gent 1 oktober 1996, *F.J.F.* 1997, 97/141; Beslagr. Antwerpen 19 april 1999, *T.F.R.* 1999, 99/72, noot F. MARCK en Beslagr. Brussel 13 april 1995, *Act. Dr.* 1996, 474, noot D. PAROTTE.

(188) Brussel 21 juni 2001, *Fisc. Koer.* 2001, 396, noot A. BUGGENHOUT; Luik 18 september 1997, *Bull. Bel.* 1999, nr. 793, 1579; Luik 26 maart 1997, *Bull. Bel.* 1998, 2692; Brussel 14 september 1995, *J.T.* 1996, 562, noot M. ELOY; Beslagr. Kortrijk 3 maart 1997, *Bull. Bel.* 1999, 1891; Beslagr. Brussel 27 januari 1995, *Fisc. Koer.* 1995, 95/383, noot D. GAZAGNES; Beslagr. Gent 18 april 1995, *Bull. Bel.* 1996, 2279 en Rb. Gent 7 september 1995, *Bull. Bel.* 1996, 443.

(189) Cass. 15 september 2000, *R.W.* 2001-2002, 287; zie ook Cass. 10 mei 2001, *R.W.* 2002-2003, 1096, noot G. VAN HAEGENBORGH.

(190) Arbitragehof 21 mei 2003, *B.S.* 20 oktober 2003.

1999(191) is de wetgever tussengekomen door in artikel 128 W.I.B. (1992) te bepalen dat vanaf aanslagjaar 2000 de afzonderlijke aanslagen op naam van de feitelijk gescheiden echtgenoten worden ingekohierd op naam van beide echtgenoten. Daarnaast kan vanaf aanslagjaar 2000 de invordering van de belasting op de inkomsten van een feitelijk gescheiden echtgenoot slechts worden vervolgd ten laste van de andere echtgenoot onder de modaliteiten bepaald in artikel 393bis W.I.B. (1992), met name kan slechts tot invordering op de goederen van de niet-belastingsschuldige echtgenoot worden overgegaan na ingebrekestelling tot betaling van de belastingsschuldige echtgenoot en na kennisgeving van het aanslagbiljet. Er mag geen ingebrekestelling plaatsvinden, zolang de belastingsschuldige echtgenoot het hem toegekende afbetalingsplan naleeft. Met de Wet van 10 augustus 2001(192) is de wetgever nog meer tegemoetgekomen aan de situatie van feitelijk gescheiden echtgenoten. Vanaf aanslagjaar 2002 kan de belasting op het vanaf het tweede kalenderjaar na de feitelijke scheiding verworven inkomen van één van de echtgenoten niet meer ingevorderd worden op het inkomen van de andere echtgenoot of op de goederen die deze met dat inkomen heeft verworven (artikel 394 §2 W.I.B. (1992)).

188. Ten slotte heeft een Wet van 15 maart 1999(193) een einde gesteld aan de discussie omtrent het al dan niet toekennen van een eigen bezwaarrecht aan de echtgenoot die voor de betaling van de belastingen op het inkomen van de echtgenoot van wie hij feitelijk gescheiden leeft, wordt aangesproken(194). De wetgever is hierbij tegemoetgekomen aan het Arbitragehof. In een arrest van 27 juni 1996 had het Arbitragehof immers geoordeeld dat de regeling van artikel 366 W.I.B. (1992) strijdig is met het gelijkheidsbeginsel in zoverre die bepaling het recht om bezwaar in te dienen tegen een belastingaanslag enkel toekent aan de belastingplichtige ten name van wie de aanslag gevestigd is, met uitsluiting van de feitelijk gescheiden echtgenote, hoewel deze laatste op grond van artikel 394 W.I.B.(1992) gehouden is tot de belastingsschuld die ten name van de andere echtgenoot gevestigd is(195). Reeds vóór de Wet van 15 maart 1999 oordeelde het Hof van Beroep te Antwerpen dat, in navolging van het arrest van het Arbitragehof van 27 juni 1996, feitelijk gescheiden echtgenoten die worden aangesproken tot betaling van belastingsschulden van hun ex-echtgenoot de mogelijkheid hebben om bezwaar aan te tekenen tegen de aanslag die werd gevestigd op naam van de man(196).

---

(191) *B.S.* 4 juni 1999.

(192) *B.S.* 20 september 2001.

(193) *B.S.* 27 maart 1999.

(194) Zie hierover onder meer G. VAN HAEGENBORGH, „Het verhaalsrecht van de fiscus bij de feitelijke scheiding: niet scheiden doet lijden”, *R.W.* 1998-1999, 1485.

(195) *Arbitragehof 27 juni 1996*, *E.J.* 1996, 133, noot I. VAN DE WOESTEYNE; *R.W.* 1996-1997, 184.

(196) *Antwerpen 25 november 1997*, *R.W.* 1998-1999, 1496, noot.

Sinds de Wet van 15 maart 1999 bepaalt artikel 366 W.I.B.(1992) dat niet alleen de belastingsschuldige, maar ook zijn echtgenoot op wiens goederen de aanslag wordt ingevorderd, schriftelijk bezwaar kan indienen. De feitelijk gescheiden echtgenoot kan slechts schriftelijk bezwaar indienen van zodra deze effectief door de Administratie wordt aangesproken(197).

De vraag rijst of deze laatste restrictie ook kan opgeworpen worden tegen de feitelijk gescheiden echtgenoot die een bezwaarschrift heeft ingediend in de periode tussen het arrest van het Arbitragehof en de inwerkingtreding van de Wet van 15 maart 1999. De Rechtbank van Eerste Aanleg te Brugge oordeelde dat aan die echtgenoot hetzelfde recht op bezwaar moet toegekend worden als aan de echtgenoot op wiens naam de belasting ingekohierd werd zonder dat moet worden aangetoond dat de aanslag op zijn/haar goederen wordt ingevorderd. Daar er in de tussenperiode geen wettelijke regeling bestond, golden er ook geen restricties(198).

De Raedt wijst er terecht op dat de bezwaarmogelijkheid van de niet in het kohier opgenomen echtgenoot irrelevant is voor de invordering van de aanslagen in de personenbelasting/belasting van niet-inwoners/natuurlijke personen voor aanslagjaar 2000 en volgende daar vanaf aanslagjaar 2000 de afzonderlijke inkohiering bij feitelijk gescheiden echtgenoten steeds op naam van de twee echtgenoten gebeurt (cfr. supra nr. 187)(199).

2. *Onvolkomen gemeenschappelijke schulden*

a. *Schulden door een der echtgenoten aangegaan bij de uitoefening van zijn beroep (artikel 1414, tweede lid, nr. 3 B.W.)*

189. Overeenkomstig artikel 1414, tweede lid, nr. 3 B.W. zijn de schulden door één der echtgenoten aangegaan bij de uitoefening van zijn beroep niet verhaalbaar op het eigen vermogen van de niet-contracterende echtgenoot(200). Het ereloon dat betaald dient te worden aan de advocaat die een commerciële procedure behandelt voor de echtgenote-handelaarster gehuwd onder het wettelijk stelsel, maakt een beroepsschuld uit. Derhalve kan het ereloon voor die gevoerde procedure enkel verhaald worden op het eigen vermogen van de handelaarster en het gemeenschappelijk vermogen(201).

---

(197) G. VAN HAEGENBORGH, „Het verhaalsrecht van de fiscus bij de feitelijke scheiding: niet scheiden doet lijden”, *R.W.* 1998-1999, 1490, nr. 14.

(198) Rb. Brugge 5 maart 2002, *Fisc. Act.* 2002, 24/12.

(199) S. DE RAEDT, „Invordering van inkomstenbelastingen lastens feitelijk gescheiden echtgenoten en ex-echtgenoten”, in E. DIRIX en P. TAELEMAN (eds.), *Fiscaal executierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2003, 242, nr. 72.

(200) *Beslagr. Gent 25 februari 1997*, *Rev. trim. dr. fam.* 1999, 181 (samenv.), *T.G.R.* 1997, 127.

(201) *Gent 10 april 1998*, *T.W.V.R.* 1999, 146.

190. In tegenstelling tot de inkomstenbelastingen vormt de B.T.W.-belastingsschuld een beroepsschuld die derhalve enkel verhaalbaar is op het gemeenschappelijk vermogen en op het eigen vermogen van de belastingplichtige echtgenoot(202).

191. In geval van faillissement zijn de beroepsschulden eveneens enkel verhaalbaar op het eigen vermogen van de gefailleerde echtgenoot en het gemeenschappelijk vermogen (Artikel 98 Faillissementswet). In de bestudeerde periode kan vooral rechtspraak worden teruggevonden aangaande de gevolgen van de verschoonbaarheid van de gefailleerde voor diens echtgenoot. Uitgangspunt hierbij is dat de verschoonbaarheid die aan de gefailleerde wordt verleend niet ten goede komt aan een medeschuldenaar. Vóór de Wet van 4 september 2002 gold dit ook voor de echtgenoot/echtgenote van de verschoonbaar verklaarde gefailleerde. Dit had tot gevolg dat de niet-verschoonbare echtgenoot die zich samen met de gefailleerde tegenover de schuldeiser had verbonden, gehouden was met een persoonlijke, eigen schuld. Derhalve kon de betaling van de eigen schuld vervolgd worden op het eigen vermogen en de inkomsten van de echtgenoot/echtgenote(203). Bij arrest van 28 maart 2002 oordeelde het Arbitragehof echter dat artikel 82 Faillissementswet artikel 10 en 11 van de Grondwet schendt in zoverre het de rechter niet toestaat de echtgenoot eveneens te bevrijden van diens schulden(204). De wetgever is tegemoetgekomen aan het arrest van het Arbitragehof (of is het omgekeerd?) door artikel 82 Faillissementswet te wijzigen. Voortaan is de echtgenote die zich persoonlijk aansprakelijk heeft gesteld voor de schuld van de gefailleerde bevrijd van die verplichting ingevolge de verschoonbaarheid(205).

b. Onderhoudsschulden jegens bloedverwanten in de nederdalende lijn van één van de echtgenoten (artikel 1414, tweede lid, nr. 3 B.W.)

192. Onderhoudsschulden jegens bloedverwanten in de nederdalende lijn van één van de echtgenoten zijn enkel verhaalbaar op het eigen vermogen van de betrokken echtgenoot en het gemeenschappelijk vermogen(206).

---

(202) H. JACOBS, noot onder [Gent 11 april 1995](#), *E.J.* 1996, 27; W. PINTENS en B. VAN DER MEERSCH, „Het passief in het wettelijk stelsel” in W. PINTENS en B. VAN DER MEERSCH (eds.), *De wederzijdse rechten en verplichtingen van echtgenoten en de huwelijksvermogensstelsels. De wet van 14 juli 1976. Een evaluatie*, Antwerpen, Maklu, 1997, 93, nr. 171.

(203) [Luik 27 september 2001](#), *J.T.* 2001, 879 en [Rb. Charleroi 4 oktober 2000](#), *J.L.M.B.* 2001, 1747.

(204) [Arbitragehof 28 maart 2002](#), *R.W.* 2002-2003, 457, noot C. LEBON; E. VAN DEN HAUTE, „Quelle excusabilité pour le conjoint du failli et pour la caution? Suite et fin?”, *Div. Act.* 2002, 145.

(205) Voor een meer uitgebreide bespreking zie onder meer K. CREYF, „De gevolgen voor de borg of de echtgenoot bij bevrijding of kwijtschelding van schulden in het insolventierecht”, *R.W.* 2002-2003, 441 en A. CUYPERS, „De verschoonbaarheid van de gefailleerde en de positie van echtgenoot en borgen in de gerepareerde Faillissementswet”, *T.B.H.* 2003, 267.

(206) [Rb. Bergen 10 april 2002](#), *J.L.M.B.* 2002, 1513.

193. Volgens het Hof van Beroep te Antwerpen zijn de onderhoudsschulden ten overstaan van grootouders van één der echtgenoten gemeenschappelijk, ook wat de verbintenissen betreft, en kunnen die derhalve verhaald worden zowel op het gemeenschappelijk vermogen als op het eigen vermogen van de verwante echtgenoot(207). Vanwinckelen wijst terecht op het feit dat het Hof van Beroep te Antwerpen hierdoor een nieuwe categorie onvolkomen gemeenschappelijke schulden in het leven roept die niet in artikel 1414, tweede lid B.W. is opgesomd(208). Het Hof van Beroep te Antwerpen kan ook (cfr. supra nr. 174) in dit opzicht niet worden bijgetreden.

c. Beslag op een gemeenschapsgoed

i. Persoonlijke schuldeisers

194. De schuldeiser van een eigen schuld van één der echtgenoten, kan deze schuld niet zomaar uitwinnen op de helft van de gemeenschappelijke woning, maar dient de verdeling af te wachten. Deze persoonlijke schuldeiser kan beslag leggen op bestanddelen van het gemeenschappelijk vermogen, maar dit beslag kan geen voortgang vinden tot na de verdeling(209).

ii. Gemeenschappelijke schuldeisers

195. De schuldeisers dienen geenszins voorafgaandelijk de uitonverdeeldheid-treding te vorderen van de gemeenschappelijke goederen waarvan de uitwinning wordt benaarstigd daar goederen die afhangen van het gemeenschappelijk vermogen nooit in onverdeeldheid zijn(210).

196. Kan de vervolging ten laste van één der echtgenoten gebeuren wanneer de uitwinning geschiedt op het gemeenschappelijk vermogen(211)? Een onderscheid moet gemaakt worden naargelang het gaat om een gemeenschappelijk onroerend of een gemeenschappelijk roerend goed.

a) Onroerende goederen. Een wet van 29 mei 2000(212) heeft artikel 1562 Ger. W. heringevoerd dat bepaalt „in afwijking van het gemeen recht wordt de uitwinning van onroerende goederen, met het oog op het verkrijgen van de betaling van een gemeenschappelijke schuld of van een eigen schuld die het gemeenschappelijk vermogen bezwaart, tegen de echtgenoot en de echtgenote voortgezet”. Derhalve moet de uitwinning

---

(207) Antwerpen 26 juni 2001, *A.J.T.* 2001-2001, 978, noot K. VANWINCKELEN.

(208) K. VANWINCKELEN, „Onderhoudsschulden ten aanzien van ascendenten van één der echtgenoten in een gemeenschapsstelsel: eigen of gemeenschappelijk?“, *A.J.T.* 2001-2002, 982, nr. 6.

(209) *Rb. Ieper* 21 maart 1997, *T.W.V.R.* 1997, 107.

(210) Brussel 29 september 2000, *J.T.* 2001, 74; Beslagr. Charleroi 23 april 1996, *J.L.M.B.* 1997, 1719; zie ook vorig overzicht *T.P.R.* 1996, 298, nr. 195.

(211) E. DIRIX, „Executierechten en huwelijksvermogensrecht” in H. CASMAN en M. VAN LOOK (eds.), *Huwelijksvermogensrecht. Topics 2*, Mechelen, Kluwer, 1999, TXII.1, 6, nr. 13.

(212) *B.S.* 9 augustus 2000.

van gemeenschappelijke onroerende goederen noodzakelijkerwijze tegen beide echtgenoten gezamenlijk vervolgd worden. Het Hof van Beroep te Gent had reeds in dezelfde zin geoordeeld vóór de Wet van 29 mei 2000(213). De Beslagrechter te Charleroi oordeelde daarentegen dat het volstond de andere echtgenoot te informeren over de procedure(214).

- b) Roerende goederen. In de rechtsleer en rechtspraak bestaat een controverse met betrekking tot de uitwinning van gemeenschappelijke roerende goederen. Sommigen zijn van oordeel dat de uitwinning van een gemeenschappelijk roerend goed noodzakelijkerwijze tegen beide echtgenoten gezamenlijk moet vervolgd worden gelet op de aard van het gemeenschappelijk vermogen dat één en ondeelbaar is(215). Anderen zijn van oordeel dat het volstaat dat de andere echtgenoot op de hoogte wordt gebracht van het uitvoerend beslag(216).

AFDELING IV

BESTUUR

Auteurs: J. DU MONGH en G. DEKNUDT

§1. Het bestuur van het gemeenschappelijk vermogen

A. Algemeen

197. Het bestuur van het gemeenschappelijk vermogen omvat alle bevoegdheden van beheer, genot en beschikking (art. 1415, eerste lid B.W.). Het tweede lid van dit artikel benadrukt het doelgebonden karakter van het bestuur. Echtgenoten moeten de hen toegekende bestuursbevoegdheden steeds uitoefenen in het belang van het gezin.

Het gezinsbelang is hét criterium bij uitstek voor de beoordeling van de rechtmatigheid van de genomen of te nemen bestuurshandeling(217).

198. De wetgever opteerde voor een gediversifieerde bestuursregeling van het gemeenschappelijk vermogen, in functie van de aard van de goederen, de

---

(213) *Gent 17 juni 1999*, *A.J.T.* 1999-2000, 974; zie ook J. DELANGRE, „La saisie des biens communs”, *Rec. gén. enr. not.* 1999, 8.

(214) *Beslagr. Charleroi 23 april 1996*, *J.L.M.B.* 1996, 1719.

(215) W. DE MULDER, „Beslag op gemeenschapsgoed en op onverdeeld goed”, *T.B.B.R.* 1990, 116, nr. 7.

(216) E. DIRIX, „Executierechten en huwelijksvermogensrecht” in W. PINTENS en B. VAN DER MEERSCH (eds.), *De wederzijdse rechten en verplichtingen van echtgenoten en huwelijksvermogensstelsels. De wet van 14 juli 1976. Een evaluatie*, Antwerpen, Maklu, 1997, 224, nr. 308 en E. DIRIX, „Enige executieproblemen bij beslag ten laste van echtgenoten” in W. PINTENS (ed.), *Liber Amicorum Roger Dillemans, I, Familierecht en familiaal vermogensrecht*, Antwerpen, Story-Scientia, 1997, 101, nr. 5.

(217) In zelfde zin V. DAPSSENS, „La gestion du patrimoine commun” in Y.-H. LELEU en L. RAUCENT (eds.), *Les régimes matrimoniaux, 3, Le régime légal*, Brussel, Larcier, 2001, 197-198, nr. 831.